

ПРОЦЕНА ЗДРАВСТВЕНЕ ПИСМЕНОСТИ КОД ПАЦИЈЕНАТА СА ДИЈАБЕТЕС МЕЛИТУСОМ НА ПРИМАРНОМ НИВОУ ЗДРАВСТВЕНЕ ЗАШТИТЕ

Аутор: [Александар Јовановић](#)

e-mail: afarmaceut997@gmail.com

Ментори: ван. проф. др Душанка Крајновић, сар. у настави др Андријана Милошевић Георгиев

Катедра за социјалну фармацију и фармацеутско законодавство, Фармацеутски факултет Универзитета у Београду

Увод: Ниска здравствена писменост (*Health literacy – HL*) повезана је са лошим здравственим исходима, а код дијабетеса (ДМ) здравствено писменији пацијенти боље контролишу гликемију, имају мању преваленцу компликација, боље управљају терапијом и комуницирају са здравственим радницима.

Циљ рада: Проценити *HL* и домене *HL* пацијената на примарном нивоу здравствене заштите и испитати разлике према социјалнодемографским карактеристикама. У субпопулацији дијабетичара проценити нивое *HL* применом два инструмента и испитати разлике у нивоима и доменима *HL* у односу на тип дијабетеса, место становања, пол и ниво образовања.

Материјал и методе: Спроведена је проспективна студија пресека од децембра 2019. до марта 2020. године у апотеци и дому здравља. Користи су: Општи упитник о пацијентима, Европски упитник за процену *HL* (*HLS-EUQ12*), Упитник за брзу процену *HL* (*BRIEF-3Q* – у популацији ДМ). Нивои *HL* према *HL* скору били су неадекватна, маргинална, довољна и одлична, а према *DHL* скору неадекватна и адекватна.

Резултати: Од 143 пацијента, 48 је било са дијабетесом, преодминантно са ДМ2 (68,75%). Ниску *HL* (*HL* скор ≤ 32) имало је нешто више од половине испитаника (54,6%) у укупном узорку и међу ДМ (52,2%). Неадекватну *HL* (*DHL* скор ≤ 9) имало је 31,25% ДМ, више оних са ДМ2. Од 4 домена *HL* (доступност, разумевање, процена, примена) најлошије вредности код ДМ су биле у домену доступности информација. Од свих 12 питања дијабетичари су најтеже перципирали способност примене информације када одлучују како да побољшају сопствено здравље, а најлакшим су перципирали разумевање потребе за превентивним прегледима. Виши *DHL* и *HL* скор повезан је са женским полом, факултетским и последипломским образовањем, животом у већем граду и већим месечним примањима.

Закључак: Преваленца неадекватне *HL* код пацијената са ДМ на примарном нивоу здравствене заштите је висока, без обзира на уочене разлике у дистрибуцији нивоа *HL* у зависности од инструмента за процену. Даља истраживања предиктора ниске *HL* код ДМ су неопходна.

Кључне речи: дијабетес мелитус; здравствена писменост; *Health literacy* скор; *Diabetes health literacy* скор

ASSESSMENT OF HEALTH LITERACY IN PATIENTS WITH DIABETES MELLITUS AT THE PRIMARY LEVEL OF HEALTH CARE

Author: [Aleksandar Jovanović](#)

e-mail: afarmaceut997@gmail.com

Mentors: Assoc. Prof. Dušanka Krajnović, TA Andrijana Milošević Georgiev

Department of Social Pharmacy and Pharmaceutical Legislation, Faculty of Pharmacy University of Belgrade

Introduction: Low health literacy (HL) is associated with poor health outcomes. More health literate diabetes mellitus (DM) patients control glycemia better, have a lower prevalence of complications, manage therapy better and communicate with healthcare professionals.

The Aim: To assess HL and HL domains of patients at the primary level of health care and examine the differences according to sociodemographic characteristics; to assess HL levels using two instruments in DM patients and examine differences in HL levels and domains in relation to the type of diabetes, the place of residence, gender, income and level of education.

Material and Methods: A prospective cross-sectional study was conducted from December 2019 to March 2020 at primary care using general patient questionnaire, Short Version of the European Health Literacy Survey Questionnaire (HLS-EUQ12), and BRIEF-3Q (only for DM). HL levels were calculated as inadequate, marginal, sufficient and excellent HL scores; and according to the BRIEF-3Q as adequate and inadequate DHL scores.

Results: Of the 143 patients, 48 had diabetes, predominantly DM2 (68.75%). In total, low HL (HL score ≤ 32) has more than half of the respondents (54.6%) and 52.2% among DM. However, assessed by BRIEF-3Q there were less diabetics with inadequate HL (DHL score ≤ 9) - 31.25% DM. Of the 4 HL domains (availability, understanding, processing, application), the worst values in DM were in questions for the information availability domain. The higher DHL and HL scores is related to females, university and postgraduate education, life in a bigger city, and higher monthly incomes.

Conclusion: The prevalence of inadequate HL at the primary level DM patients is high, though we observed differences in the distribution of HL levels depending on the assessment instrument. Further research into the predictors of low HL in DM patients is necessary.

Keywords: diabetes mellitus; health literacy; Health literacy score; Diabetes literacy score